

HÍRLEVÉL

**2023.
július 1.**

**XIX.
évfolyam
2. szám**

Kispesti Egészségügyi Intézet

Az Intézet dolgozóinak lapja

Semmelweis Ignác
(1818. július 1. – 1865. augusztus 13.)

Igazgatói rovat

„... a veszély, a magányosság, a bizonytalan jövő, éppoly kevésbé lehet nyomasztó és rossz, míg az ember egészséges, s képességeinek hasznát veheti; s különösen addig nem, míg a Szabadság szárnyakat ad nekünk, s a Reménység a csillagok felé vezet.”

Charlotte Brontë

Kedves Munkatársaim!

Az eltelt időszak legnagyobb gondja az intézetvezetés számára is a nagymértékű rezi áremelkedés és az abból fakadó nehézségek kezelése. Az önkormányzati támogatásra kapott ígéret reményt kelt az előttünk álló időszak zavarmentesebb megélése tekintetében.

Az Intézet munkatársi ellátottsága és ezzel együtt a várólisták alakulása az országos átlag fényében kifejezetten jónak mondható. Azonban egyre több háziorvosi praxis ürül ki és válik tartósan betöltetlenné, aminek a megoldása szintén az intézetvezetés feladata.

Örömteli, hogy több szakrendelés dolgozója kapott elismerést és köszönetet a lakosságtól a szakszerű és empatikus ellátás okán. Hírlevelünkben szokás szerint összegyűjtjük a különböző csatornán keresztül (levél, email, google bejegyzés) érkezett köszöneteket is.

Jó érzéssel tájékoztattam a lakosságot az Egynapos sebészet első, értékelhető negyedéves munkájáról. Ezt közre adjuk jelen hírlevelünkben is.

Nem egyszerű dönteni, amikor a különböző díjakra történik felterjesztés. Számos szempontot kell értékelni, mérlegelni, mint a munka minősítését adott időszakban, a kötelezőn túl nyújtott tevékenységet, és hogy kapott-e már az illető azonos díjat a múltban. Ismertetjük a legfrissebb díjazottak nevét és a díjakat, amelyeket a 152. disztestületi ülésen adtak át.

Végezetül szeretném megköszönni minden kedves Munkatársamnak azt az erőfeszítést, amit tapasztalok egy olyan társadalmi környezetben, amikor inkább a hibáztatás, reklamálás a jellemző, mintsem a szolgálatát elhivatottan teljesítők megérdemelt elismerése!

A dolgozó kollégáknak kitartást és erőt kívánok, a szabadságra térőknek feltöltő pihentető, élményt jelentő nyaralást!

Dr. Kumin Marianna M.Sc.
főigazgató főorvos

Aktualitás

A 2023. év díjazottjai:

- **Kispest Díszpolgára kitüntetésben részesült:** **Dr. Kumin Marianna főigazgató főorvos**
- **Kispestért Díjjal tüntették ki:** Dr. Farkas László ortopéd főorvos
- **Dicsérő Oklevélben részesültek:** Dr. Molnár Györgyi és
Dr. Heinrich Ibolya reumatológus főorvosok

Semmelweis-napi kitüntettek:

- **„Kispestiek egészségéért végzett kimagasló munkáért Elismerő Oklevél”-ben részesült:**
 - Dr. Pintér Piroska főorvos, reumatológus, fizioterápiás szakorvos, akupunktúrás szakember,
 - Erős Erika fül-orr-gégészeti asszisztens;
 - Dr. Katona Sándor felnőtt háziorvos.
- **Több évtizede felnőtt háziorvosként végzett tevékenységéért nyugdíjba vonulásuk alkalmából az Önkormányzat részéről köszöntötték:**
 - Dr. Nagy Márta háziorvost – Csengő u., és
 - Dr. Bálint László háziorvost – Karton u.

Dicséret

Tisztelt Intézményvezető!

Kérem, fogadja tőlem, ellátott páciensztől szeretettel ezt az elismerő levelet. A Rendelőintézet munkatársának, Farkas doktor munkáját az általa (Tőle) kapott ellátásomat méltatom benne. Nem megfelelően kedves és hűséges asszisztenséről, Andreáról sem.

Az orvosok túlterheltek, én aznap a sokadik páciense lehettem. Nagyon kedvesen fogadott – jelezve, hogy már hamarabb kellett volna visszajönnöm. Kikérdezett, meghallgatott, ami a legjőlesőbb nekem: a röntgenezés után nemcsak elmondta, de megmutogatta a felvételen a térdporc helyét (ahol elkopott), mutatott egy egészséges (másik) felvételt. Ugyan a diagnózisa stresszelt, de adott alternatívákat, jól felvilágosított, keresett nekem időpontot, hogy visszavár, ellátott recepttel, adott D-vitamin receptet és kedvesen, humorosan beszélt asszisztensével és velem is.

Ahogy ellátott és felvilágosított, jelentősen csökkentette a diagnózis okozta stresszet. Jókívánsággal és köszönettel, Köszönöm Farkas doktor Úr!

A.Z.-né

Tisztelt Intézmény!

Köszönetet szeretném kifejezni a +36305589349 telefonszámot kezelő hölgynek. Ortopédiára szerettem volna bejelentkezni, első körben 2023. októberre lett volna időpont, de figyelmes volt, és észrevette, hogy 2023. július 04. napján megüresedett egy hely. Természetesen lefoglaltam. A hölgy nagyon kedves volt, a jelentkezéssel kapcsolatban minden információt megkaptam tőle.

Mégegyszer Köszönöm.

Tisztelettel: T.Cs.

Itt ültem a váróban két órát a cukortherelés miatt és Kecskeméti Éva kedves hangja üde színfolt volt végig. Olyan kedvesen köszöntött mindenkit, segített mindenkinek, hogy öröm volt hallgatni.

S.V. egy kismama

T. Cím!

Ma olyan kellemes meglepetésben volt részem az Eü. Intézet előjegyzési pultjánál, hogy bearanyozta a délelőttiemet. Július 4-re volt időpontom a reumára, de időközben kiderült, hogy akkor elutazunk. Így kértem egy új előjegyzés. A 3-as ablaknál egy mosolygós, kedves, fiatal hölgy ült, aki nagyon kedvesen fogadott. Legnagyobb meglepetésemre közölte, hogy időközben visszamondtak május 12-ére szóló előjegyzést, és ha az jó nekem akkor beír. Természetesen örömmel megköszöntem. Szeretném megköszönni az emberséges, kedves, vidám hölgynek a segítőkészségét. Örülök, hogy ilyen kollégák vannak.

Tisztelettel: B. M.

Tisztelt Kispesti Egészségügyi Intézet Titkársága!

A mai napon fejeztem be intézetükben a mágneságó kezelést Briginél. Tisztában vagyok azzal, hogy az egészségügy nehéz helyzetben van, sokat kellett várnom arra, hogy a panaszaim enyhülhessenek! Mindezek után, nagyon jólesett, hogy a hihetetlen terhelt időbeosztásomat figyelembe véve segített Brigi a nekem legmegfelelőbb időpontokat megadni a kezelésre, sőt a változtatásra is. Azt hiszem, a fájdalmaim enyhítésében közre játszott az Ő embersége, megértése, kedvessége és alkalmazkodása és segítő türelme annak ellenére, hogy nem mindig a legjobb lelki állapotomban és formámban sikerült eljutnom Hozzá.

Köszönöm szépen, hogy megtapasztalhattam ezt az emberi hozzáállást amit irányomban tanúsított!
Üdvözlettel: U. M.

Tisztelt Főigazgató Asszony!

Az elmúlt harminc esztendőben mintegy tizenöt alkalommal fordultam valamilyen panasszal Dr. Bihari Ágnes Főorvosnőhöz. Sajnos legutóbb már egy hónapot kellett várnom, hogy fogadni tudjon. A sűrű betegforgalom mellett, most is nagy türelemmel és empátiával foglalkozott velem. Más bőrgyógyászok semmit sem tudtak kezdeni betegséggemmel, amit Ő teljesen meggyógyított. Intézményvezetőként Önnek módjában áll kifejezni megbecsülését Dr. Bihari Ágnes kitűnő munkájáért. Én csak hálás köszönetemet tudom küldeni.

Tisztelettel és oxigéndús üdvözlettel: B. I.

Főigazgató Asszony részére!

Posta kézbesítette az Intézetben elvesztett kórházi zárójelentésemet. Hálás köszönet a figyelmes gondoskodásért.

K. L.-né, kispesti lakos

Kedves Dr. Kumin Marianna!

Édesanyám K. M.-né nevében szeretném jelezni, hogy a 05.08-i szürkehályog szemműtété Dr. Shir Shamsi Khalil szemészorvosnál nagyon jól sikerült, kiválóan lát az új szemlencsével.

Nagyon örülünk annak, hogy már a Kispesti Egészségügyi Intézetben is végeznek ambuláns műtéteket, illetve, hogy itt végezhetette a műtétet a Doktor Úr!

Üdvözlettel: K. A.

Tisztelt Kispesti Egészségügyi Intézet!

Szeretnék köszönetet mondani és véleményt nyilvánítani a Reumatológiai Osztályról, ezen belül Dr. Molnár Györgyi reumatológusról és asszisztenséről Gabrielláról. Hosszú évek óta kezdetektől, körülbelül 5 éve ők kezelnek, bármilyen problémám van készségesen fogadnak azonnal ellátnak várakozás nélkül, megfelelően, szakszerűen és kedvesen. Bármilyen problémával fordulok hozzájuk megoldják, tetőtől talpig alaposan átvizsgálják. Mindig a megfelelő kezeléseket kapom, számukra nincs lehetetlen mindent megoldanak. Legutóbb amikor beállt a derekam a nővérke azonnal lefektetett, ellátott, fogadott.

Bármikor szívesen ajánlanám őket hiszen példamutatóan végzik a munkájukat! Köszönöm kedvességüket, szakszerű gondos munkájukat!

Köszönettel: K. G.

Nem lehet elégszer hangsúlyozni, hogy a mozgás, az egészséges életmód, ennek részeként az egészséges táplálkozás és a rendszeres szűrővizsgálatok kiemelkedően fontos szerepet töltenek be a betegségek megelőzésében, de még a kialakult betegség visszafordításában, karbantartásában is. A Mozdulj meg! Egészségnap ezzel a nemes céllal hívta Kispest lakosságát a május 20-án az Önkormányzat és az Egészségügyi Intézet támogatásával megrendezett eseményre.

A nagyszámú színes sport- és táncbemutató mellett az Intézetünk szervezésében zajló szűrővizsgálatokat (11 témakörben 347 szűrés történt), az egynapos sebészettel, valamint az egészséges táplálkozással kapcsolatos tanácsadást, a Bp. Főváros Kormányhivatala Népegészségügyi Osztály-, és a Magyar Vöröskereszt munkatársai által bemutatott elsősegélynyújtást és újraélesztést kísérte nagy érdeklődés. Ez utóbbi fontossága és az ehhez szükséges ismeretek széles körű terjesztésének igénye egyre inkább hangsúlyozott szerepet kap, hiszen általa emberéletek menthetők.

A rendezvény sikere első sorban Magyar Krisztina programszervezőnek, a Tichy Lajos Sportcentrum vezetésének és valamennyi szívvel lélekkel közreműködőnek volt köszönhető. A nap egyik fő üzeneteként Fajt István egyéni vállalkozó jóvoltából és adományának köszönhetően, helyben készült grill különlegességek hirdették a minőségi és kiegyensúlyozott táplálkozás fontosságát.

Dr. Kumin Marianna M.Sc.
főigazgató főorvos

Egynapos sebészet....

A magyar egészségügyi ellátásban elérhető legkorszerűbb műtéti infrastruktúrával, eszköz- és műszerparkkal, magasan kvalifikált állandó személyzettel (részlegvezető, esetmenedzser, műtősnők, aneszteziológus szakorvosok és szakasszisztensek, műtős segédek, pre-, és postoperatív ápolók) , valamint részben saját, részben külsős orvosok állnak Betegeink rendelkezésére. Intézetünkben **hét szakmában** történnek az egynapos sebészeti műtétek. 2023. február 1. és május 31. között az alábbiak szerint:

Szakág	Műtéti beavatkozások	Esetszám
Csontsebészet (kis traumatológia - ortopédia)	artroszkópos térdműtét, bűtyök, kalapácsujj, kontraktúra, hegfelszabadítás, fémeltávolítás, pattanó ujj, neurinoma eltávolítás perifériás idegből	51
Gastroenterológia	colonoscopia	15
Nőgyógyászat	konizáció, egészségügyi abrázió, polyp eltávolítás	10
Sebészet	emlő, dermoid cysta, köldök-, lágyék sérv, visszér, aranyér	38
Szemészet	Szürkehályog	76
Urológia	fityma szűkület, herevízsérv	3

A „betegelégedettségi kérdőívek” tanúsága szerint eddig mindenki elégedetten távozott a részlegről. Szövődmény nem volt.

Az ellátás folyamata

Az egynapos sebészeti ellátás folyamatában Intézetünk átfogja a betegellátás teljes spektrumát. Az ellátás **beutalóval** vehető igénybe, amit az adott szakterület **szakorvosa** állít ki, labor, mellkas RTG, EKG és aneszteziológushoz szóló beutalóval látja el a Beteget. Az általa leadott műtéti igény alapján az **esetmenedzser** koordinálja a folyamatot. A Beteg a műtét előtt egy-két órával érkezik Intézményünkbe, **műtéti asszisztens** kollegáink előkészítik a beavatkozásra. A beavatkozás altatásban, bódításban illetve helyi érzéstelenítésben egyaránt történhet. A műtét utáni **monitorozás** az ébredőben, a további **megfigyelés**, pihenés a hotelszárnyban történik. Komplikációmentesség esetén a beteg a beavatkozást követően, annak jellegétől függően 2-4 óra elteltével otthonába bocsátható. A szükséges **kontrollvizsgálat** Intézményünkben történik. Sürgősségi ellátási igény esetleges felmerülésekor azonnal szervezzük a bejutást a fekvőbeteg osztályra. (Részletesebben a január 24.i tájékoztatóban olvasható.)

A továbbiakban is állunk tisztelt Betegeink rendelkezésére az Egynapos sebészet korszerű műtéti infrastruktúrájával és magasan kvalifikált személyzetével.

Dr. Kumin Marianna M.Sc.
főigazgató főorvos

Vége a pofátlankodásnak!

A kissé szenzációhajhász cím ezúttal egy kormányzati intézkedést s annak eltörlését takarja: az egészség megóvása, a koronavírus terjedésének csökkentése érdekében a száját és az orrot eltakaró maszk kötelező viselése véget ért.

Már munkába induláskor is zavart, hogy a zsebemből hiányzik az akkurátusan összehajtogatott, egyébként kétes tisztaságú orvosi maszk.

Az SZTK kapujában aztán kettős érzés lett rajtam úrrá: egyfelől valami furcsa szégyenérzet, mintha tornacipőben mennék az operába, másrészt a felismerés, hogy van jónéhány kollégám, akinek az arcát még sosem láttam.

A reggeli rendszeres sportteljesítmény: föl a negyedikre gyalog – csúcstámadás maszkban –, ami nekem a Kancsendzönga oxigénpalack nélküli megmászásához fogható, mától fogva a múlt. Maszk nélkül ez a gyakorlat már egyáltalán nem olyan megerőltető. Az utána következő tizenkét méternyi hegyi túra a ritkás levegőjű negyedik emeleten az üvegajtó és a szobám között már elég arra, hogy a székembe zuhanva kétségbeesett zihálás helyett normálisan vegyek levegőt.

Az utóbbi időben a kitűzők gyártása kapcsán elég sok arcképpel dolgoztam, többször is teljesen ismeretlen arcok néztek rám a képernyőről, miközben a hozzájuk tartozó neveket régi ismerősként olvastam. Olyan érzés kerített hatalmába, mint mikor valósággyá válik egy sokszor elképzelt jelenet.

És ebben az álarc nélküli, csodálatosan megújult világban valahogy mégis elmaradt az az euforikus érzés, mint amikor nem túl régen, a maszkhasználat utcai eltörlésekor az utcán vidáman összemoszolyoghattunk vadidegen emberekkel. Talán egyfajta Stockholm-szindróma miatt van, hogy most szinte hiányzik az álarc. Mintha nem lenne rajtam alsónadrág.

Remélhetőleg most már lassan elmúlnak a pszichés tünetek és soha többé nem lesz szükség hasonló intézkedésekre... bár ahogy a világ most kinéz, kell némi bátorság és optimizmus a jövőbe nézéshez.

Szövérfy Dénes
IT Kommunikáció

MOK - hírek

Kedves Kollégák!

Választókerületi választások lesznek 2023 július 11-20 között!

Online lesz megtartva a választás, ezért kérek minden MOK tagot, hogy mostantól minden kamarai e-mailt legyen kedves elolvasni. Aki nem adott meg e-mail címet, az postán fog tájékoztatást kapni.

Az I. fordulóban: 1 fő választókerületi elnök és 1 fő budapesti küldött kerül megválasztásra. Amennyiben a választás érvényes lesz (ennek egyik feltétele, a 25% feletti részvétel), akkor további teendők nem lesz.

Sikertelen választás esetén II. forduló is lesz: augusztus 7-27. között.

Együttműködésekre feltétlenül számítok!

Bármilyen kérdésetek van a választással kapcsolatban keressetek e-mailben vagy telefonon a gyermekkardiológián rendelési időben (206 m.)

Szép nyarat és sikeres szavazást kívánok Mindenkinek!

Dr. Zalaföldi Kornélia
MOK BTSZ XIX. ker.
Választókerületi Elnök

Kitekintés

Szent szabadság... - nagy magyar orvosok a XIX. századtól

Balassa János (1814-1868) a magyar orvosi iskola szilárd alapjait vetette meg kiváló kortársaival: Semmelweis Ignáccal, Markusovszky Lajossal, Korányi Frigyessel és Bókay Jánossal. Orvosi tanulmányait a pesti egyetemen kezdte el, 1838-ban kapta meg orvostudori és szülésmesteri oklevelét. Már az első bemutató műtétje a verőértágulat miatt megalapozza műtői hírnevét. Műtéteit előzetes, gondos stratégiai terv alapján, lelkiismeretes megfontolás után, alapos tárgyismerettel, nagy bátorsággal és határozottsággal végezte. Gyakorlatilag minden tevékenysége említésre méltó, ezek közül a legfontosabbak: elsőként alkalmazta hazánkban az éter-narkózist. Műtétek során alkalmazta Semmelweis tanait. Ő végzett először hólyagmetszést és kőmorzsolást. A tuberkulotikus csont-és ízületi betegségeket konzervatív eljárással és hűtés alkalmazásával kezelte. Elsőként használt gégetükröt műteknél. Új módszereket alkalmazott a plasztikai sebészetben (orrplasztikák, etc.). A reformkor végétől kezdődően a kiegyezésig (1843-1868) a sebészet tanára volt a pesti egyetemen. A forradalom és szabadságharc alatt az orvosi kar és a honvédkórház igazgatójaként működött, majd fogságot szenvedett, két év után foglalhatta el ismét tanszékét. A szabadságharc bukását követően elindította a haladó magyar orvosok szervezkedését.

Markusovszky Lajos (1815-1893) a pesti orvosi iskola nagy hatású szervező egyénisége, hatalmas munkabírású, éles eszű és kemény kezű irányítója, államférfiak és tudósok igaz barátja, a magyar művelődésügy, egészségügy szürke eminenciása volt évtizedeken keresztül. Orvosi diplomáját 1844-ben szerezte meg a pesti egyetemen, disszertációja címe: "Az orvos, mint nevelő", azt vallotta, "...már az anyát is nevelni kell, mielőtt megszületik a gyermeke." Eötvös József az egyetem irányítását Balassára bízta, aki mellet ott szorgoskodott Markusovszky, a 48-as sebesülteket ápolta, majd előadásokat tartott a "sebészi kötszer-és műszertan"-ból a hadorvosi tanfolyamon. Görgey seregében törzsorvosként működött. Amikor Görgey az ácsi csatában súlyos fejsérülést szenvedett, ő látta el. Elkísérte Aradra, Világosra, Nagyváradra az orosz fogságba és száműzetése helyére, Klagenfurtba. Visszatérése után Pesten politikai megbízhatatlansága miatt megfosztották állásától. 1857-ben Balassa javaslatára megalapította az "Orvosi Hetilapot", ami azóta is működik. Majd 1863-ban megalapította a "Magyar Orvosi Könyvkiadó Társulatot", amely majd egy évszázadig volt orvosi múltunk színvonalának emelője, az orvosképzés "bibliája". Az MTA tiszteletbeli tagjává választotta. M. Abbáziában halt meg, ahol pad őrzi nevét, szülőhelyén, Csorbán emléktáblát helyeztek el.

Semmelweis Ignác (1818-1865) 1844-ben Bécsben szerzett orvosdoktori oklevelét, valamint sebészdoktori- és szülésmesteri képesítést. Bécsben tette felfedezését, itt fogalmazta meg a Semmelweis-doktrínát (1847) és itt nevezték ki egyetemi magántanárrá (1850), itt tartotta meg előadásait. Pesten a szülészeti klinika élére került, ahol évtizedeken keresztül volt annak szülészeti professzora (1855-1865). Azt tapasztalta, hogy a kórházakban, ahol boncoló orvosok átmentek a szülő anyákhoz, rendkívüli módon megnőtt az anyák és újszülöttjeik halálozása. Felfedezte a "hullaméreg" halálosan fertőző hatását, majd a boncoló orvosoknak kötelezővé tette a klórmentes fertőtlenítő kézmosást és csak ezután mehettek át a szülőanyákhoz. Bebizonyította, hogy nem járvány tört ki az osztályokon, hanem az orvosok viszik át a hullamérget egyik betegről a másikra. Semmelweist sem kímélték alantas kritikákkal a "kedves kollégák". Végül Pasteur, és Koch munkássága bebizonyította Semmelweis igazságát, a kórokozót megtalálták. Semmelweis elsőként tette le a fertőzés megelőzésének tudományát, amiből kifejlődhetett a gyógyszeres kezelés (aszepszis és antiszepszis).

Lumniczer Sándor (1821-1892) A magyar sebészet, a magyar egészségügy történetének egyik kiemelkedő alakja. Az orvosi iskola alapító tagjainak egyike, aki Semmelweis ifjúkori barátja volt. Híres tudósdinasztiából származott. 1843/45 között Balassa mellett működött. Az első hazai plasztikai sebészet tanulmány szerzője, meghonosította Lister sebkezelési eljárását. Híres lett még húgycső-szűkületi műtéti eljárása. Kitűnő rajzkészséggel rendelkezett, plasztikai műtétei előtt és után rajzokat készített. A családi barátról, Liszt Ferencről remek karikatúrát készített, tájképeivel együtt megtekinthetők a Semmelweis Orvostörténeti Múzeumban. A család két évszázadon keresztül számos kiemelkedő orvost adott hazánknak.

Bóka János id. (1822-1884) A gyermekgyógyászat első budapesti egyetemi tanára. A magyar gyermekgyógyászat megteremtője. Ő létesítette a Stefánia Gyermekkórházat. Tanulmányokat írt a gyermekkor sebészeti megbetegedéseiről, továbbá a skarlátról (vörheny) és a kanyaróról. Sokat tett az egészségügyi reformok kidolgozásában és az orvosi közélet egyéb területein.

Korányi Frigyes (1827-1913) Nagykállóban született. A szabadságharc után Balassa kívánságára a pesti Honvédkórházba került. Politikai kifogások miatt kitiltották Bécsből és Pestről. A Nyírségben megtapasztalta az alföldi idénymunkások között gyakran előforduló járványokat és egyéb betegségeket, ezért egy ideiglenes kórház felállítását szervezte meg, amiből később kinőtte magát a Szabolcs megyei állandó kórház. Ez idő tájban kezdődtek meg a kísérleti laboratóriumi mikroszkopikus kutatások. 1864-ben idegrendelést vezetett a Rókus kórházban, végül megkapta professzori kinevezését az I.sz.Belklinikára, 1880-ban adták át a Korányi szanatórium korszerűen 80 ágyas intézetét, ahol megalapozta a tbc elleni védekezést. Az első korszerű szakintézmény, ahol szegény sorsú tüdőbetegeket is kezeltek. 1913-ban megalakult a Magyar orvosok Tuberkulózis Egyesülete.

Than Károly (1834-1908) 1896-ban Hőgyes Endre javaslatot terjeszt elő a millenáris ünnepségek alkalmából tiszteletbeli doktorokká avatandókról. Ebben egyetlen magyar szerepelt, Than Károly a budapesti egyetem bölcsészkarán a kémia tanára. Hőgyes így vall róla: "... 1860 óta, 35 éven át tesz nagy szolgálatot az orvosi tanításnak azáltal, hogy a hallgatókat a kémiai tudományokban fáradhatatlan szorgalommal képezi ki és az első volt országunkban, ki intézetét a modern orvos-természettudományok szellemében és annak kívánalmai szerint építette és berendezte..." Az Országos Közegészségügyi Tanács rendes tagja, a Magyar Gyógyszerkönyv megalkotója és a gyógyszerkönyvi bizottság elnöke. Közreműködő tagja a magyar Orvosi Könyvkiadó Társulatnak, a budapesti királyi Orvosegyesületnek, valamint nagy érdemei vannak a hazai gyógyvizek pontos elemzésében....

Balogh Kálmán (1835-1888) Fiziológus és patológus. A Rókus Kórházban előadásokat tartott betegbemutatókkal, mikroszkopizáló és gégetükrözési kurzusokat tartott. 1862-ben kinevezték a Kolozsvári Orvosebképző Főiskola tanszékvezetésére, ahol előadott élettant, általános kórtant, gyógyszertert, törvényszéki orvostant. Számos tankönyv megírása fűződik nevéhez.

Fodor József (1843-1901) Higiénikus, a közegészségtan első tanára a budapesti egyetemen. Javasolta a peremkerületek csatornázását. Szót emelt a nők körültekintés nélküli munkába állítása ellen, szorgalmazta az anya-és csecsemővédelem megszervezését. Kötelezővé tette az iskolai oktatás keretén belül a gyermekek egészségvédelmét. Megalapította az Országos Közegészségügyi Egyesületet és elindította az Egészség című folyóiratot Fodor József életműve jelentősen hozzájárult a közegészségtan tudományának nemzetközi megalapozásához és lerakta hazánkban is ennek alapjait.

Jendrassik Ernő (1858-1921) Bel-és ideggyógyász. 1896-tól kezdte tanulmányozni az örökölhető idegbetegségeket. 1908-ban a budapesti II.sz. Belklinika igazgatója. Belgyógyászati tankönyve (1910) a legtöbbet forgatott tudományos jellegű munkája volt. Belgyógyászati ismereteit csak ideggyógyászati tanulmányai szárnyalták túl. (ha lehet ilyet mondani az ő esetében...) Tőle származik a "Jendrassik-műfogás" az izomzat tónusának fokozására. Felvetette az örökölhető idegbetegségeket. Behatóan foglalkozott a neuraszténia és hisztéria kórképeivel. Leírja, hogy a Basedow-kór nem csak a pajzsmirigy, de a központi idegrendszer betegsége is. Foglalkozott az ép és kóros járás élettanával is. Korányi Frigyes után Jendrassik lett a legtekintélyesebb belgyógyász. Ropant intellektus, nagy érzelmi telítettségű egyéniség volt Jendrassik.

Hógyes Endre (1847-1906) A kísérletes orvostudomány egyik legmeghatározóbb tudósa. Idegéletteni és veszettség elleni kutatásai terén elért eredményei méltán emelik őt a legnagyobbak közé. Felfedezte a fül félkörös ívjáratok reflexkapcsolatát a szemmozgásokkal, az asszociált szemmozgások idegmechanizmusát. Kimutatta a vesekéreg és a vesevelőállomány vérellátásának elkülönültségét, a vese kanyarulat csatornáinak vizeletkiválasztó működését. Bevezette Magyarországon a veszettség elleni védőoltást, fejlesztette az oltóanyag előállítás módszerét. Az 1890-ben létesített bp-i Pasteur Intézet igazgatója lett. Szerkesztője volt az Orvosi Hetilapnak. 1896-ban megjelentette fő művét "Emlékkönyv a Budapesti Királyi Magyar Tudomány Egyetem Orvosi Karának múltjáról és jelenéről" címen.

Korányi Sándor (1866-1944) Belgyógyász, egyetemi tanár. A vese funkcionális vizsgálatának bevezetésével egyik úttörője a diagnosztikai- és klinikai irányzatnak. Életműve fő tárgya a vesekórtan. Apja nyomdokait követve behatóan foglalkozott a tuberkulózissal. Az ő kezdeményezésére vezették be a tbc megelőzésére a védőoltásokat. Foglalkozott gerontológiával, az öregedés folyamatának orvosi elemzésével. Közéleti tevékenysége is kimagasló volt, az egészségügy helyzete, javítása, az orvosképzés. A "Korányi iskolából" számos híres orvos került ki. Az 1960-ban megalakult orvostársaság Korányi Sándor nevét vette fel.

Schaffer Károly (1864-1939) Ideg-és elmeorvos, egyetemi tanár. A Budapesti Agykutató Intézet, majd a Budapesti Elme-és Idegkórtani Klinika igazgatója. világhírűek az idegsejtek morfológiájára vonatkozó kutatásai. Bebizonyította a veszettség mérgező anyagának idegi úton való terjedését. Foglalkozott az örökletes elbutulással, megvakulással, továbbá sokat foglalkoztatta a lángész morfológiai alapja, egyik tanulmányát a magyar történelem kivételes lángelméinek: Vörösmarty Mihály, Széchenyi István, Bolyai Farkas, Bolyai János patográfiai elemzésének és jellemzésének szentelte. Schaffer Károly szintén iskolát teremtett, az ő keze alól is nagyon sok kiváló orvos került ki.

Bókay János ifj. (1858-1937) Gyermekgyógyász, budapesti egyetemi tanár. Sokoldalú munkásságából kiemelkedik a herpes zooster és a varicella közötti kóroktani összefüggés kimutatása, a diphtheria gyógykezelése terén az intubatio (cső bevezetése a légcsőbe), és a szeroterápia hazai bevezetése (gyógykezelés immunsavóval). Jelentős munkásságot fejtett ki a gyermekek kórházi ellátásának megszervezése terén.

Lenhossék Mihály (1863-1937) (Nagyapja, Lenhossék Mihály Ignác (1773-1840) pesti, majd bécsi orvosprofesszor. Nagy érdeme, hogy hazánkban kötelezővé tette a himlő elleni védőoltást.) (Apja: Lenhossék József (1818-1888) anatómus, bp-i egyetemi tanár, nevéhez fűződik a makroszkópos preparálás múzeumi technikájának (injekciós-korróziós) módszere, ezzel megvetette a bp-i I.sz. Anatómiai Intézet tanítási múzeumának alapját. A hazai antropológia megteremtője, a torzított koponyákról írt közleményei szerepelnek a nemzetközi irodalomban.)

Lenhossék Mihály (1899-1934) anatómus rendkívüli tanár Baselen, Würzburgban, Tübingenben, majd egyetemi tanár A Budapesti Tudományegyetem I.sz. Anatómiai Intézetének vezetője,) az MTA másodelnöke. Nemzetközi jelentőségűek az idegrendszer finomabb szerkezetével foglalkozó szövettani kutatásai. A neuron-elmélet (idegsejt) prominens képviselője.

<https://www.egeszsegkalauz.hu/orvosnal/orvosi-lexikon/nagy-magyar-orvosok-a-xix-szazadtol/0lwd9p7>

Nagy magyar orvosok a 20. században

Nyírő Gyula (Dés, 1895 – Budapest, 1966) pszichiáter, budapesti egyetemi tanár. Elméletet állított fel a pszichés jelenségek struktúrájára, a skizofrénia lényegére vonatkozóan. Kutatásokat végzett a kényszerneurozisos terápiájával, a pszichózisokkal kapcsolatban. Egyetemi tanulmányait 1912-1917 között a kolozsvári Magyar Királyi Ferencz József Tudományegyetem orvosi karán végezte, s itt kapott orvosi oklevelet 1818-ban. Ezután az 1889 óta Lechner Károly professzor vezetése alatt álló Elme-és Idegyógyászati Klinikára került. Miután az akkori hatóságok a kolozsvári professzorokat kitiltották Erdélyből, a klinikát Szegedre helyezték át. 1922-ben (Lechner halála után) Nyírő Gyula a budapesti lipótmezei elme-és idegyógyintézetben kapott orvosi állást, rövid idő után visszatért Szegedre a Ferencz József Tudományegyetem Elme-és Idegyógyászati Klinikára, ahol 1927-ig működött adjunktusként.

Jelentős érdemeket szerzett a klinika átszervezésében, a tudományos élet fellendítésében és ekkor írta meg (Szabó József akkori tanszékvezető professzorral közösen) "Elmekórtan" c.600 oldalas könyvét (1925.).

1927-ben ismét Budapest, Lipótmező- Állami Elme-és Idegyógyintézet- amelynek főorvosa 1937-ig. Ebben az időszakban valósította meg a preventív elmeegészségügyet és az elmebeteg-védelmet, egy olyan intézet létrehozásával, mely a neurotikusok, a jó prognózisú pszichogén pszichózisban szenvedők és a szociálisan rendezett magatartású, s zárt intézeti elhelyezésre nem szoruló elmebetegek befogadását és gyógyítását célozta meg. A 84 ágyas Hárshegyi Magyar Királyi Állami Idegyógyintézetet a lipótmezei elme-és idegyógyintézethez csatolták, melynek vezetője 1937-ig, majd, 1937 januárjában a Budapesti-Magdolnárosi Magyar Királyi Állami Elme-és Idegyógyintézet igazgató főorvosa volt 1951-ig. Ebben az évben pályázat nélkül vehette át a Budapesti Ideg-és Elmeklinika igazgatói, professzori tisztét, 1966-ban bekövetkezett haláláig. (Egy bizottsági ülés során hirtelen fellépő szívroham.) Nyírő Gyula külföldön is elismert szakember volt, tapasztalatait számos publikációban írta meg, melyekbe szívesen bevonta kollégáit is. Leggyakoribb témái: a skizofrénia kórlélektana, atipikus megjelenési formái, aetiopatogeneze, és a reflexelméleten alapuló ún. strukturális pszichopatológia elméletének a kidolgozása. Az egyes életszakaszok lélektanára és kórlélektanára, valamint a jelentősebb elmekórformákra való alkalmazásának a lehetősége, a gerontopszichiátria (öregkori) speciális kérdései, az elmebetegügy különböző intézményszervezési és vezetési kérdései, az elmebetegek foglalkoztatásának és munkaterápiájának várható terápiás eredményei és rehabilitációjuk, végül az igazságügyi pszichiátria problémái. Nyírő Gyula nevéhez fűződik a hazánkban alkalmazott elektrosokk-kezelés, ami napjainkban ismét "felütötte fejét".

Nyírő Gyula rendkívüli ember volt, egész élete folyamán elsődleges feladatának mindig a gyógyítás szolgálatát tekintette. Rendszeresen vizitáló, mind az osztályos, mind a magánbetegeit személy szerint ismerő, s velük szoros kapcsolatot tartó orvosként, majd professzorként volt ismert, aki azon volt, hogy az akkori kornak legmegfelelőbb gyógyító eszközeivel és módszereivel a lehető legjobb

terápiás eredményeket érjen el pácienseinél. Érdeklődéssel tanulmányozta Ady Endre a "szizoid költő" személyiségét és költészetét elemezte pszichiátriai szempontból.

Szintén publikált Semmelweis Ignác és a gyógyszerész festő Csontváry Kosztka Tivadar betegségének elmeorvosias vonatkozásairól. Említésre méltó még az "indukált-és tömegpszichózisok"-ról írt tanulmánya, mely érinti a lajosmizsei, politikai vonatkozású tömegpszichózist. Nyíró Gyula szakmai körökben hangsúlyozta az "orvostörténelem" fontosságát. Tanítványainak ekképpen dedikálta műveit: "Szeretettel Gyula bácsitól."

Magyar Imre (1910-1984) Belgyógyász (gasztroenterológus), egyetemi tanár. Orvosi diplomáját 1934-ben a budapesti egyetemen szerezte. Már medikus korától 1936-ig a III.sz. Belgyógyászati Klinikán tevékenykedett, majd 1936-tól 1940-ig a e klinika orvosaiól alakult és Hetényi Géza által vezetett Stefánia úti Belgyógyászati Intézet alorvosa volt, majd munkaszolgálatosként dolgozott.

1945-től az I.sz. Belgyógyászati Klinika tanársegédje lett. 1950-ben az anyagcsere és a táplálkozás betegségei tárgyköréből magántanári képesítést nyert. 1952-ben kandidátus, 1963-ban az orvostudományok doktora fokozatot érte el. 1955 és 1965 között az Orvostovábbképző Intézet (OTKI) I.sz. Belgyógyászati Tanszékének vezetője, egyetemi tanár, intézetigazgató. 1965 és 1980 között a SOTE I.sz. Belgyógyászati Klinika igazgatója, tanszékvezető egyetemi tanára. Magyar Imre a belgyógyászat minden területének kiváló ismerője és magas színvonalú művelője volt, a Magyar Belgyógyász Társaság, a Magyar Diabetes Társaság elnöke, a Magyar Gastroenterológiai Társaság tiszteletbeli elnöke, több külföldi társaság tiszteletbeli tagja, a "Magyar Belorvos Archívum" főszerkesztője, több nemzetközi gasztroenterológiai folyóirat szerkesztő bizottságának tagja, a WHO diabetes szakértő bizottságának tagja.

Magyar Imrének több, mint 200 tudományos közleménye, negyedszáz szakkönyve és monográfiája, népszerű szépirodalmi művei jelentek meg. Magyar professzor tudományos munkássága a gasztroenterológia, elsősorban a máj betegségei és a diabetes témaköréhez kapcsolódik. Legjelentősebb műve a húsz kiadást megért Petrányi Gyulával közösen írt "A belgyógyászat alapvonalai" c. háromkötetes monográfiája. A komlói kórház Magyar Imre nevét viseli. Itt hívom fel a figyelmet a - kiváló orvostörténelemmel is foglalkozó - Dr. Honti Józsefre, aki nemrégiben jelentette meg Magyar Imréről írt remekbe szabott könyvét, a volt tanítványok vallomásaival a kitűnő tanárról, kiváló orvosról és emberről!

Issekutz Béla (1886-1979) Orvos, farmakológus, egyetemi tanár. Az orvostudományi Egyetemet Kolozsvárott végezte, és itt kezdett el dolgozni 1907-ben a Gyógyszertani Intézetben. 1919-ben a Károlyi-kormány egyetemi tanárrá nevezte ki. Fél évig működött Kolozsvárott, majd Szegeden folytatta munkáját. Az ott alakult orvosi egyetemen megszervezte a gyógyszer-tanszéket, majd 1928-ban az egyetem rektora lett.

1937-től a Budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen tanított, előbb a gyógyszerismereti tanszéken, majd 1939-től mint ennek vezetője. Issekutz

Béla szervezte meg és építette ki a magyar gyógyszerkutatás elvi alapjait, melynek célja a vegyész, a farmakológus és a klinikus szoros együttműködésével és szisztematikus munkájával a gyógyszer hatása és szerkezete közötti összefüggéseknek a kutatása. Ennek a munkának az eredményeként számos új gyógyszer vezetett be, ismertek fel.

Issekutz, mint a Magyar Tudományos Akadémia és az Egészségügyi Tudományos Tanács Gyógyszerkutatási Bizottságának elnöke kiemelkedő szerepet játszott a magyar gyógyszeripar irányításában és fejlesztésében. "Gyógyszertan" tankönyve számos kiadást ért meg, minden akkori (és későbbi) orvos nélkülözhetetlen forrásmunkája volt. Kiemelkedő érdeme Issekutz Bélának, hogy felderítette az inzulin és a tiroxin hatásmechanizmusát.

Magyar-Kossa Gyula (1864-1944) Farmakológus, orvostörténész, a Magyar Tudományos Akadémia tagja. 1889-től tanársegéd a budapesti egyetem gyógyszer-tanszékén, 1894-ben a méregtan magántanára, 1896-tól a botanika és gyógyszer-tanára az Állatorvosi Főiskolán. Tanulmányokat írt a morfinról, a mérges növényekről, a mérgezések diagnosztikájáról, a gyógyszereknek lehűtött testrészekre gyakorolt hatásáról.

1929-1940 között megjelent négy kötetes "Magyar Orvosi Emlékek" című munkája az egyik legfontosabb orvostörténelmi forrásgyűjtemény, melynek

előszavában így vall a tudós: "Hálával és köszönettel tartozom a Magyar Orvosi Könyvkiadó Társulatnak és bölcs vezérének, Nékám Lajosnak. Nekik köszönhetem, hogy ez az utolsó orvostörténelmi kötetem megjelenhetett, sanyarú viszonyok ellenére is...."

Wittmann István (1909-1989) Orvos, gasztroenterológus, egyetemi tanár. 1933-ban szerzett oklevelet a Budapesti Egyetem orvosi karán. 1945-ig a Szabolcs utcai Kórházban Lévy Lajos osztályán dolgozott. 1948-tól katoniorvos, 1951-53 között a koreai háborúban a magyar katonai kórházban tevékenykedett. Később a János Kórház osztályvezető belgyógyász főorvosa. 1972-ben az orvostudományok doktora fokozatot szerezte meg.

Kiváló gasztroenterológus, a video-endoszkópos diagnosztika egyik hazai megteremtője, a Magyar Gasztroenterológiai Társaság megalapítója. A Budapesten megtartott X. Nemzetközi Gasztroenterológiai Kongresszus elnöke (1976). "A hazai első laparoszkópos Atlasz" szerzője (1965, I-II.kötet). Ő tette a gasztroenterológiát önálló szakággá és elindítója volt ennek képzésének. (1960-1974 a Balassa Kórház, 1974-1977: a János Kórház ov. főorvosa)

Petrányi Gyula (1912-2000) Orvos, belgyógyász, immunológus. Orvosi oklevelét a Pázmány Péter Tudományegyetem orvosi karán szerezte 1936-ban, ezt követően az I. sz. Belgyógyászati Klinikára került Herczog Ferenc irányítása alá. 1940-ben tette le belgyógyászati szakvizsgáját. 1944-ben a kassai helyőrségi kórházban tevékenykedett, majd rövid hadifogság után 1945-ben hazatért és ismét az I. sz. Belklinikán fizetési tanársegédként folytatta munkáját. 1946-ban szakvizsgázott reumatológiából és fizioterápiából. 1948-ban magántanári képesítést szerzett a "vérkeringés funkcionális patológiájából és klinikumából", ebben a minőségben oktatott 1951-ig a budapesti orvosi karon. 1948-49-ben állami ösztöndíjasként Nagy-Britanniában volt tanulmányúton reumatológia és belgyógyászat továbbképzés keretében.

Első fő kutatási területe a belgyógyászat, kardiológia, a keringési rendszer rendellenességeinek diagnosztikája és klinikai terápiája. Ezután jött az immunológia, autoimmun betegségek (amikor a szervezet a saját sejtjei ellen termel ellenanyagot, idegennek tekintve azokat), a lupus erythematosus (különböző szerveket megtámadó göbös bőrjelenségekkel járó kollagén betegség), hemoblasztózis (érdaganat) és kollagenózis (a kötőszövet rostos elfajulása), továbbá ízületi gyulladás, vesegyulladás, reumás láz patológiája, diagnosztikája, klinikuma és az ezzel kapcsolatos farmakológiai (gyógyszertani) kutatások felé fordult.

Behatóan foglalkozott a csontvelő és egyéb szervátültetések immunitásával, annak elméleti és gyakorlati kérdéseivel. Petrányi Gyula nevéhez fűződik a több sejtszínű labor diagnosztikai immunológiai módszer magyarországi bevezetése, pl. kromoszóma-vizsgálat, vesebiopszia, nukleáris medicina, az immunoendokrinológiai szemlélet alapjainak lefektetése. Könyvei és mintegy 150 szakcikke mellett fontos egyetemi jegyzetek is fűződnek a nevéhez. pl.: Magyar Imrével közösen írt "A belgyógyászat alapvonalai" c. könyve.

Szerkesztőbizottsági tagja volt az "Acta Medica Hungarica", az "Orvostudomány", az "Orvosi Hetilap" és az "European Journal of Immunology" c. szakfolyóiratoknak. Jelentős tevékenységet fejtett ki az intézményszervezés és az orvosi szakképzés területén is. Debrecenben szakosította a belgyógyászati intenzív osztályt, a műveseállomást, endoszkópos és kromoszóma-laboratóriumot hozott létre, megszervezte az izotópdiaosztikai labort és elsőként vezette be hazánkban az izotópterápiás betegellátást.

Szentágothai János (1912-1994) Orvos, agykutató, híres orvoscsalád sarja, akiket az 1777 előtti időkben már meg lehet találni. Első mikroszkópját 16 éves korában kapta, amitől aztán nem tudott megválni. Mikor meglátta az első "idegsejtek gyönyörű dendritfáit a rajtuk levő finom tövisekkel, a karcsú axonok finom elágazásait", egy szempillantás alatt beleszeretett a látványba és ez a szerelem határozta meg a tudós további életútját.

1936-ban szerezte meg oklevelét, 1930 végétől az I. sz. Anatómiai Intézetben dolgozott (Lenhossék Mihály mellett, majd itt lett megbízott gyakornok. 1935-ben az I. sz. Kórbonctani Intézetben működött, majd az év végén visszatért az Anatómiai Intézetbe, mint gyakornok, 1937-ben tanársegéd, 1940-ben adjunktus, 1942-ben magántanári képesítést kapott. 1947-től rendkívüli, később rendes tanári minőségben a pécsi egyetem Anatómiai Intézetének igazgatója lett, itt kezdte meg a magyar neuroanatómiai, neuroendokrinológiai és neuroembriológiai iskola megteremtését. 1963-ban áthelyezték a budapesti Anatómiai Intézet élére. 1948 óta az az MTA tagja, 1973-76 között alelnöke, majd 1977-1985 között elnöke.

Számos külföldi akadémia tagja, egyetem díszdoktora, valamint nemzetközi tudományos társaság tiszteletbeli tagja, több nemzetközi tudományos folyóirat szerkesztője és szerkesztőbizottsági tagja. Az Európai Idegtudományi Szövetség elnöke 1947-1977-ig. Az Idegtudományi Kutatási Program Boston tagja, 1972/73-ban belső munkatársa. Szentágothai János kutatási területe az agy reflexeinek anatómiai és fiziológiai elemzése, a thalamus, a kéreg alatti érző magvak szerkezete, új neuronhálózati modellek a kisagykéregről, a hypothalamus neuronális szerkezete, az idegközpontok moduláris elvének kidolgozása. Kutatásai elismeréseként 1950-ben Kossuth-díjat, 1970-ben Állami-díjat kapott.

Politikai szerepet is vállalt, országgyűlési képviselő volt 1985-1994 között. 1990-ig a Hazafias Népfront, 1990-től a Magyar Demokrata Fórum képviselője.

Kitűnő tudománynépszerűsítő volt, 1990-től haláláig a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat és a Magyar Természettudományi Társulat elnöke. Kiss Ferencsel közösen írt "Anatómiai atlasz" és J. C. Eccles-szel és M. Ito-val írt "A kisagy mint neuronális gép" c. művei alapműnek számítanak. (1967) Szentágothainak számos könyve jelent meg idegen nyelveken is. Gondoltuk volna, hogy a nagy tudós négy fivérével együtt mindegyik orvos lett) "hírhedten rossz tanulók voltak, az elemiből még gyógypedagógiai oktatásra is akarták küldeni." Így vall erről: "A sikeres életpályának egyetlen feltétele és egyben kritériuma maga a siker, minden más öncsalás és a pedagógia legelemibb tényeinek figyelmen kívül hagyása."

<https://www.egeszsegkalauz.hu/orvosnal/orvosi-lexikon/nagy-magyar-orvosok-20-szazad/dkthrt9>

Tudományos élet

Pszichotikus zavarokban szenvedő betegek foglalkoztatása

– Beszámoló a JUMP-projektről

Evensen és munkatársai (2019) szerint az elmúlt évtizedek kutatásai rámutattak arra, hogy a szakmai foglalkoztatás pozitív hatással van a pszichotikus zavarokban szenvedő egyének életminőségére és gyógyulására. A foglalkoztatáshoz hozzátartozik a társadalmi integráció, az életminőség javulása és a magasabb önbecsülés. Ez a csoport azonban nem mindig fér hozzá a rehabilitációs szolgáltatásokhoz. Sokszor a környezet is azon a véleményen van, hogy nem képesek dolgozni. A megbélyegzés, kirekesztés komoly oka a munkanélküliségüknek, hiszen egy idő után a betegek maguk is elhiszik, hogy munkaképtelenek, kevésbé kompetensek, ami visszatartja őket attól, hogy munkát keressenek. A negatív tapasztalatok miatt úgy érezhetik, nem képesek sikereket elérni. Sokaknál a tünetek miatt nem kívánt munkamegszakítások fordulnak elő.

A neurokognitív károsodás miatt gyakori az alacsony iskolai végzettség, ami rossz foglalkozási eredményeket hoz. Statisztikai adatok szerint világszerte a szkizofrénia spektrum az ötödik vezető ok a munkanélküliségnél.

Amint azt Herold Róbert (2015) tanulmányában megállapítja, a szkizofréniát ma fázisokra bontható idegfejlődési betegségként tartjuk számon. A premorbid, prodromális- és pszichotikus fázisokat a tünetek sajátos állapota jellemzi, melyek eltérő terápiás beavatkozásokat igényelnek. Az utóbbi időben a funkcionális javulás és felépülés került a kutatások előterébe, mivel az időben elkezdett intervenciókkal a kimenetel javítható. A terápiás beavatkozásnál figyelembe kell venni, hogy a betegség mely fejlődési fázisnál tart. Nem elég megszüntetni a pszichotikus tüneteket, arra kell törekedni, hogy az egyén megőrizze funkcionalitását és életminőségét. Mivel az első pszichotikus epizóddal jelentős hanyatlás áll be a neurokognitív- és szociális készségekben, romlik a funkcionalitás, ezért a betegek többsége nem tudja folytatni korábbi életvitelét. A pszichofarmakológiai kezelés lehetőség szerint biztosítja a tünetmentességet, vagy legalábbis a tünetek csökkentését. A készségcsökkenés javításában a kognitív remediáció, a szociális készségfejlesztő- és problémamegoldó tréningek segíthetnek.

Az elmúlt években Norvégiában olyan több helyszínes szakmai rehabilitációs programot dolgoztak ki az oslói egyetemi kutatók (Torill Ueland, Erik Falkum, Helen Bull, Oda Skancke Gjerdalen, June Ullevoldsæter Lystad, Petter Andreas Ringen, Jan Ivar Røssberg, Egil W. Martinsen, Stig Evensen stb.), amelynek célja a résztvevők versenyképes elhelyezkedésének támogatása volt. Szkizofrénia spektrumban, szkizoaffektív zavarban és pszichózisban érintett betegeket vontak be a JUMP-projektbe (The Job Management Program).

A kutatók írásbeli beleegyező nyilatkozatot kértek a tájékoztatás után a résztvevőktől. Olyan egyének jelentkeztek a projektbe, akik valamilyen szintű motivációt éreztek a munkára, 18-65 év közöttiek voltak, 70-nél magasabb IQ-val rendelkeztek, nem voltak erőszakosak, nem küzdöttek addiktív problémákkal, neurológiai rendellenességet nem mutattak ki náluk, és a kognitív funkciót zavaró egészségügyi állapot sem állt fenn. Az elvégzett előzetes felmérés és értékelés után kezdték meg a kutatók a munkát. Az IQ becslésére a Wechsler Abbreviated Scale of Intelligence Scale két résztesztjét, a Vocabulary és a Matrix Reasoning-ot használták. A neurokogníció értékelésére a MATRICS Consensus Cognitive Batteryt alkalmazták. (Gjerdalen et al., 2023.)

A projekt dolgozói segítséget nyújtottak a résztvevőknek az álláspályázati folyamatban (interjú gyakorlata, önéletrajz elkészítése, állás megszerzése stb.). Ezt követte a munka tartós fenntartásának támogatása, a készségfejlesztés, a feladat-adaptáció. Szoros együttműködés volt a háziorvosok, foglalkoztatók, munkáltatók, szociális- és szakmai szolgálatok között. Mindenki számára biztosították a pszichoedukációt. Bár a projekt fő célja a versenyképes foglalkoztatás volt, a védett műhelyekben szakképzést is alkalmaztak, illetve szakmai gyakorlatokat. (Gjerdalen et al., 2023.)

A kutatók egy öt éves vizsgálat során 148 beteget vontak be a projektbe. A munkáltatókat – ha szükséges volt – 40 órás pszichooktatásban részesítették. Két csoportba sorolták be a betegeket. 84 egyénnél kognitív viselkedésterápiát, 64 egyénnél kognitív remediációt alkalmaztak. A védett műhelyekben a foglalkoztatók heti kétórás kognitív viselkedésterápiás vagy remediációs terápiás ülést tartottak a betegeknek aszerint, melyik csoportba tartoztak. Minden foglalkoztatóra kb. 10 beteg jutott. (Gjerdalen et al., 2023.)

A JUMP-projekt célja az volt, hogy a résztvevők megtartsák állásukat a beavatkozási időszak alatt. (Klungsøy et al., 2021.) Az egyének korábbi munkatapasztalata, iskolai végzettsége, a betegség időtartama és a pszichotikus tünetek befolyásolták a végeredményt. A vizsgálat alatt alkalmazott két terápiás módszer jó hatással volt a betegek foglalkozási működésére és a neurokognícióra, különösen a remediáció-csoportnál. (Gjerdalen et al., 2023.)

A kognitív remediáció célja a kognitív funkciók kiterjedt és tartós javítása, a szkizofrénia funkcionális kimenetelének javítása. Nem egységes módszer, ötvözi magában a fejlesztő- és kompenzációs technikákat. Stender gondolatsorokat alkalmaz. Hatással van a munkamemóriára és az érzelmek felismerésére, a neurokognitív- és pszichoszociális funkciókra. Nem szentel figyelmet a pszichotikus tünetek csökkentésére. (Medalia et al., 2013.)

Az öt éves projekt alatt a kognitív remediáció-csoportnál jelentős javulás állt be a neurokognitív tartományban, főként a munkamemóriánál. A neurokognitív fejlesztések részben magyarázhatók a kognitív remediáció programban biztosított stratégiai tanulással és a munkakörülmények közötti áthidalással, ami csökkentheti a neurokognitív károsodások által okozott interferenciát és a neurokognitív erőforrások megfelelőbb allokációjához vezet, ami elősegíti a tanulás szakmai környezetbe történő átvitelét, így optimalizálja a foglalkozási működést. (Gjerdalen et al., 2023.)

A kognitív viselkedésterápia alkalmazásának célja a foglalkozási teljesítmény javítása volt, a munkával kapcsolatos negatív elvárások és kognitív torzítások kezelésével. Közvetlenül azokra a téveszmékre és viselkedésekre irányult, amelyek zavarhatják a munkavégzést, a munkatársakkal való együttműködést és a szociális interakciót. (Gjerdalen et al., 2023.) A terápia célja a megküzdő készségek erősítése és a pszichotikus tünetek által okozott distressz csökkentése. Hozzásegíti a betegeket ahhoz, hogy megértse a betegségét, megnyeri az aktív részvételét, hogy a képességcsökkenés megelőzhetővé váljon. Ehhez szükséges az együttműködő terápiás kapcsolat kiépítése a beteggel, a releváns terápiás cél megfogalmazása, a kognitív viselkedési megküzdő stratégiák bevezetése, a téveszmék és hallucinációk átdolgozása, alternatív magyarázatok létrehozása és a negatív értékelések azonosítása. (Herold, 2023.)

A JUMP-program eredményeképpen a résztvevők többsége munkába állt, és az évek alatt növekedett a ledolgozott órák száma is. (Klungsøy et al., 2021.) Sokan képessé váltak a versenyképes munkahelyükön megmaradni. A neurokognitív betegséggel járó tünetek javultak, amit neurokognitív mérésekkel dokumentáltak a kutatók. A következőket mérték: pszichomotoros feldolgozási sebesség, figyelem/éberség, munkamemória, verbális tanulás, vizuális tanulás, érvelés, problémamegoldás. (Gjerdalen et al., 2023.)

Felhasznált irodalom

- Dr. Herold Róbert (2015). A változó szkizofrénia – újabb diagnosztikus és terápiás szempontok. *Orvostovábbképző Szemle*, 22(1), 1-9. http://psychiatry.aok.pte.hu/tavoktatás/HR_sch2.pdf (2023.02.11.)
- Dr. Herold Róbert (2023). *Szkizofrén betegek pszichoterápiája*. PTE ÁOK Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinika. <https://www.youtube.com/watch?v=RfsgKvpP9Jg>
- Evensen, S., Wisløff, T., Lystad, J.U., Bull, H., Martinsen, E.W., Ueland, T. & Falkum, E. (2019). Exploring the potential cost-effectiveness of a vocational rehabilitation program for individuals with schizophrenia in a high-income welfare society. *BMC Psychiatry*, 19(140). <https://doi.org/10.1186/s12888-019-2130-7>
- Gjerdalen, O.S., Lystad, J.U., Bull, H., Ringen P.A., Røssberg, J.I., Martinsen, E.W., Ueland, T., Falkum, E. & Evensen, S. (2023). Vocational rehabilitation augmented with cognitive behavioral therapy or cognitive

remediation for individuals with schizophrenia: a 5-year follow-up study. *Nordic Journal of Psychiatry*, 77(1), 23-30.

<https://doi.org/10.1080/08039488.2022.2042598>

Klungsoyr O., Lystad J.U., Bull H., Evensen S., Ueland, T. & Falkum, E. (2021). G-estimation of causal pathways in vocational rehabilitation for adults with psychotic disorders – a secondary analysis of a randomized trial. *BMC Psychiatry*, 21(370). <https://doi.org/10.1186/s12888-021-03349-1>

Medalia, A., Saperstein, A.M. (2013). Javítja-e a kognitív remediáció a szkizofréria funkcionális kimenetelét? *Curr Opin Psychiatry*, 26(2), 151-157.

<https://mptpszichiatria.hu/hirek.aspx?&nid=32181&cid=277#32181>

Dr. Ondrejcsák Eszter

Vers

Ősi norvég vers: Tanulj!

„Tanuld meg a víztől követni utadat,
Tanuld meg a tüztől: mindből hamu marad.
Tanulj az árnyéktól örködni éberem,
Tanulj a sziklától megállni helyeden.
Tanuljál a Naptól, mely nyugovóra tér,
Tanulj a szellőtől, mely lombok közt pihen:
Hogyan kell életed leélni csendesen.
Tanuld meg tőlük, hisz mindenik testvéred:
Hogy kell szépen élni és szépen halni meg.
Tanuld a féregtől: semmi sem fölösleg,
Tanulj a rózsától tisztán maradni meg.
Tanuld meg a lángtól elégetni szennyed,
Tanuld a folyótól: utadból ne térj meg.
Tanulj az árnyéktól alázatos lenni,
Tanulj meg a Naptól szüntelen haladni.
Tanuld négy évszaktól ismerni az időt,
Tanuld a csillagtól, hogy az Égben erőd.
Tanulj a tücsöktől: ha magad vagy, zenélj.
Tanuld el a Holdtól, hogy semmitől ne félj.
Belátást a sastól, s ha vállad súly nyomja,
Nézd meg, milyen terheket cipel a hangya.
Tanuld a virágtól, hogy légy szép és kecses,
Tanulj kismadártól: szabadon repülgess.
Tanulj a báránytól: legyél szelíd, mint ő,
Mindentől tanuljál, mert minden veszendő.
Úgy figyelj utadon, mi célodhoz viszen,
Tanítson, mi meghal, s LÉTED ÖRÖK LEGYEN!”

Actinomyces odontolyticus okozta tumorgyanús bőrtünet

77 éves nő páciensünk anamnézisében magasvérnyomás betegség szerepel.

3 hete kezdődő, a bal orrszáron gyorsan növekedő képlettel jelentkezett bőrgyógyászati rendelésünkön. Háziorvosa egy napja 3 x 300 mg per os Dalacin és lokális Baneocin kezelést indított, emellett páciensünk javulónak jellemezte a tünetét, így a terápián nem változtattunk. 1 héttel később kontroll vizsgálatokor a tünetek progresszióját tapasztaltuk.

A bal orrszáron 2 cm átmérőjű, tömött tapintatú, sárgásan áttűnő, erezett növedéket láttunk centrálisan mély nyílással.

Az állapotromlás miatt a folyamatban levő antibiotikum terápia ellenére is mintát vettünk baktérium tenyésztéshez, Doxycyclin terápiára váltottunk napi 2 x 100 mg dózisban, azonban ez sem mutatkozott eredményesnek az egy héttel későbbi kontroll vizsgálatkor, így a malignus folyamat kizárására szövettani vizsgálat mellett döntöttünk, melyet a Jahn Ferenc Kórház Fül-orr-gégészeti osztályán végeztek el. A mintavétel során tapasztaltak alapján is malignus folyamatot valószínűsítettek, eltávolítás szükségessége merült fel.

Az első bőrgyógyászati vizsgálatot követően 4 héttel készült el a szövettani vizsgálat eredménye, malignitás jelenléte a mintában nem volt igazolható, solaris keratosisnak megfelelő eltérést láttak, a teljes képlet eltávolítását tartották szükségesnek.

A tenyésztés eredménye is elkészült, mely Staphylococcus aureus és Actinomyces odontolyticus jelenlétét igazolta.

Mindezek alapján a tünetet Actinomyces odontolyticus okozta infektv eredetűnek tartottuk. Az irodalomban leírtak alapján i.v. amoxicillin/klavulánsav kezelést kapott 5 napig 3 x 2 g dózisban fül-orr-gégészeti osztályon hospitalizációval, további amoxicillin/klavulánsav kezelését járóbetegként per. os formában 2 x 1 g dózisban folytattuk rendelőnkben kéthetes kontroll periódusokkal. A kontroll vizsgálatok során, a tartósan adott antibiotikum kezelés mellett lassú, de folyamatos javulást észleltünk, 5 hónap kezelés után, minimális tünet jelenlétében a kezelést leállítottuk, és observáltuk a páciens, a tünetek további javulását tapasztaltuk recidíva nélkül. A páciens az elnyújtott kezelés mellett panaszmenets volt, sem a kezdeti, sem a kontroll laborvizsgálata során nem találtunk érdemi eltérést.

Az Actinomyces odontolyticus infekció egy ritka bakteriális fertőzés, első leírása, 1958 óta 2019-ig összesen 46 esetről számoltak be az irodalomban.

Az Actinomyces genus tagjai régóta okozhatnak megbetegedést, egy 3. századból származó férfi csontváz bordaeltéréséből is kimutatták. Az első Actinomyces baktérium okozta emberi megbetegedést először 1878-ban igazolták, az izolált törzset Actinomyces israeliinek nevezték el. Napjainkban több, mint 30 Actinomyces törzset azonosítottak emberben, kutyában, macskában, és érdekes módon kengurukban is kimutatták.

Az Actinomyces odontolyticus törzset először 1958-ban izolálták egy előrehaladott fogszuvasodásból. A normál kommenzális flóra részét képezi a felső gasztrointesztinális traktus és az urogenitális régió nyálkahártyáján. Gram-pozitív bacillus, ha a mélyebb szövetekbe jut, tályogot képezhet, akár a csontokat és az izmokat is érintve. Leggyakrabban az orocervicofaciális régióban okoz tünetet, leginkább immundeficiens pácienseknél. Klinikai megjelenését a tályogképződés, duzzanat, véres, sárgás sulphur granulomákat tartalmazó váladékozás jellemzi.

A diagnózis felállításában a tenyésztés, a sulphur granulomák kimutatása fontos szerepet játszik. Differenciál diagnosztikai szempontból a legfontosabb a malignitás kizárása, ehhez szövettani mintavétel is szükséges lehet. Első választandó terápia az intravénás penicillin kezelés, melyet a javulás megindulásakor orális penicillin terápia követ, ezt általában elhúzódóan kell adni, akár 12 hónap kezelés is szükséges lehet.

Esetünk érdekessége, hogy egy immunkompetens páciensnél meglepően gyorsan kialakuló, malignitás gyanúját keltő növedék vizsgálata során egy ritka infekciót sikerült igazolnunk, mely az ilyenkor javasolt, szokatlanul hosszú antibiotikum terápia hatására gyógyult.

A diagnózis felállításában nagy segítségünkre volt a mikrobiológiai labor és a fül-orr-gégészet segítő együttműködése. Esetünk is mutatja, hogy területi ellátásban is lehet ritka betegségeket diagnosztizálni és sikeresen kezelni, ehhez azonban a különböző szakterületek együttműködése elengedhetetlenül fontos.

1. kép: kezdeti állapot,
2. kép: 5 nap i.v. amoxicillin/klavulánsav terápia után
3. kép: 5 hét per os amoxicillin/klavulánsav kezelés után
4. kép: 19 hét per os amoxicillin/klavulánsav kezelés után

Az esetet bemutatta:

**Dr. Ujfaludi Adrienn
rendelésvezető főorvos**

Történetek az életből

Szerelem másodszor-örökre

47 éve vagyok házi orvos, sok nagyon közeli ismerősöm, néhány barátom lett ezen évek alatt. Ilyen minőségben keresett fel Zsuzsa. Csaknem egyidősek vagyunk. Az évtizedek során, hiszen egyike volt első betegeimnek, igen gyakran találkoztunk, beszélgettünk, de mély érzelmekről nem esett szó közöttünk. Amikor időpontot kért a beszélgetésre, ami nálam mindig rendelési időn kívül van, el sem tudtam képzelni mit szeretne. Persze első gondolatom volt, hogy valami kórsága van.

Megérkezett jól ápoltan, mint mindig és ragyogott. Ne tessék haragudni, hogy most magánügyben jöttem, de ezt azért teszem, mert a sok évtized alatt én mindig csak a bajaimat hoztam. És most jöttem az örömmel. Kíváncsivá tett. Leültünk egy kávéval és mesélni kezdett.

16 éves korában egy rendezvényen ismerkedett meg Zolival. Az ismerkedésből szerelem lett, ami 3 évig tartott. Itt szétváltak útjaik. Zsuzsa egyetemre ment, Zoli technikusként dolgozott.

Mint utóbb kiderült, mindketten nagyon hiányolták a másikat, de a válást okozó történések nem kerültek megbeszélésre. Így mindketten élték az életüket. 19-től 74 Éves korukig... Egy keveset... tudtak egymásról, tán 2x véletlenül összefutottak, köszöntek, tovább mentek.

Zsuzsa sok macerás év után erre az időre már 5 éve egyedül élt. Zoli is egyedül maradt ebben az évben. Hosszú listát írt a felhívni való ismerősökről. A listán Zsuzsa is rajta volt. A lista közepén. Végül utolsónak hívta őt Zoli. Első alkalommal bő 2 órát beszélgettek. Utána napi 4-5 órát. Covid volt. 2 hét után találkoztak mindkettőjük kedvenc benzinkútján. Megölelték egymást. Megérkeztek.

Zsuzsa azóta minden percét Zolival tölti, tavaly nyáron összeházasodtak. Egyikük sem tudta, hogy lehet ilyen boldogságban, harmóniában szeretetben, szerelemben élni. És ez így marad végleg. Mindketten minden nap hálásak ezért a csodálatos ajándékért. Megérdemelték.

Ezt a történetet mesélte el Zsuzsa. Mindketten meghatódtunk közben, ez a mi korunkban már a szép dolgokhoz tartozik. 76 évesek vagyunk... AZ ÉLET SZÉP. VÉGRE!

**Dr. Botos Mária
felnőtt házi orvos**

Tóth Krisztina: Én csak egy nyugdíjas tanár vagyok

Négy évvel ezelőtt kezdődött az egész. A Nagy Lajos király úti postán ültem. Ott mindig nagy a tömeg, teljesen mindegy, milyen napszakban érkezik az ember. Az unokámnak akartam feladni húsvétra egy mesekönyvet, és már negyedórája bámultam a kijelzőt. Akkor döbbsentem rá, hogy a sorszámom a Nyugatrómai Birodalom bukása. Amikor végre sorra kerültem, megkérdeztem a hölgyet az ablaknál, hogy megtarthatom-e a cédulát. Elég udvariatlanul válaszolt, pontosan emlékszem. Azt felelte az üveg mögül, miközben megvonta vállát, hogy felőle aztán meg. Többször megfigyeltem már, hogy a műkörmös nők valahogy türelmetlenebbek, mint a nem műkörmösök, de most nem erről akarok beszélni. Azóta ugyanezen a postán beszereztem a honfoglalást és Nagy Károly császárrá koronázását is.

Sok postai sorszámom van egyébként. A Pragmatica Sanctio, vagyis 1723 kétszer is megvan Magyar Posta felirattal, de van egy laboros változat is a Terézvárosi Egészségügyi Szolgálatról, meg egy a János kórházból. Külön szerencse, hogy ennyiszor összejött! A kiegyezés dátumát egy kormányablaknál sikerült beszerezniem. Nincs viszont még Mohácsom és nándorfehérvári diadalom. Négy év alatt egyszer se jött össze, pedig a laborokban többnyire ezer fölött futnak a számok.

A múltkor direkt megkértem a háziorvosomat, a doktor Fehért, hogy küldjön már el kontrollra, hátha rendetlenkedik a cukrom. Elég korán odaértem a rendelőintézetbe, és az előcsarnokban letéptem a laboros sorszámot. Láttam, hogy mindössze két számjegy választ el a konstanzi zsinattól, úgyhogy leszakítottam még kettőt. Az előzőeket nem dobtam el, szó sincs róla. Lecövekeltem az automata mellett, és udvariasan felajánlottam az utánam érkezőknek. Nem fogadták el. Bizalmatlanok ám az emberek! Gyanakodva nézegették, mintha nem is igazi sorszám volna, mintha be akarnám őket csapni. Mindenki siet, de ha véletlenül előreengedsz valakit, akkor úgy bámul rád az illető, mintha legalábbis elmebajos lennél, vagy még rosszabb, bűnöző! Az egyik addig kötözködött, míg végül a biztonsági őr is előjött a büféből, ahol addig a pultos kislánnyal trécselt, és megkérdezte, hogy maga meg mit zsugázik itt a cédulákkal, papa. Nem mentem bele semmiféle vitába, és nem hoztam fel neki a konstanzi zsinatot. Nem olyan világot élünk, na. Fent a labor várójában aztán eszembe jutott, hogy hát a használt sorszámok között lehet olyan, ami nekem értékes, de a pedálos szemetesben csak véres vattapamacsokat meg vizeletes műanyag poharakat láttam.

Volt olyan dátum, amelyet egészen meglepő helyen sikerült beszerezniem. A szatmári békére akkor tettem szert, amikor a cukorbetegeknek kedvezményesen járó, vényköteles gyógycipőt csináltattam, az Aranybulla pedig egy bevásárlóközpont patikájában várt rám, ráadásul egy megerőltető és nehéz nap után. Azt viszont, hogy a kardiológián a numerus clausus számával kellett üldögelnem, kifejezetten baljós előjelnek tekintettem, hiába erősködött később a kis doktornő, hogy a szívemmel minden rendben. Már akkor elfogott valami rossz érzés, amikor letéptem, de olyan sokan voltak, hogy nem volt lelkierőm újabb számot szakítani. Később meg ki kellett volna dobnom, de én a kabátzsebemben felejtettem. Napokig ott hordoztam, és ez hibának bizonyult. Nem minden évszám öröm ám, sőt! Ki kellett volna hajítanom a papír zsebkendővel együtt.

A jelekre igenis hallgatni kell. A numerus clausus mégiscsak bajt jelzett. Ha úgy vesszük, tulajdonképpen egész jól megúsztam. Szinte szerencsésnek mondhatom magam, hogy azok a brigantik, akik áprilisban bejöttek hozzám, nem ütöttek le és nem tették tönkre a gyűjteményemet. Csak kifosztottak. Amúgy elég nagy felfordulást csináltak.

Azzal csöngettek be, hogy éves gázóra-leolvasást végeznek. Még valami igazolvány is fityegett a nyakukban. Normális fiatalembereknek tűntek, úgyhogy kinyitottam nekik az ajtót. Na, akkor benyomultak a szobába, és kezdték mondani, hogy adjam oda nekik a pénzt. Mondtam nekik, hogy összesen huszonötezer van itthon, és hogy agyon is üthetnek, én csak egy nyugdíjas történelemtanár vagyok. Erre átmentek a hálóba, kihúzogatták a fiókokat, és lesöpörték az asztalról a gondosan elrendezett gyűjteményemet is.

– Hát ez meg mi a szar? – mutatott a magasabbik a szétszóródott fecnikre.

Néztem rá, és mérlegeltem, mondjak-e egyáltalán valamit. Nem vezett ki még teljesen belőlem a tanár. Nekifoghattam volna elmagyarázni annak a pofátlan gyereknek, hogy én gyűjtöm a dátumokat, de inkább hallgattam. Figyeltem, ahogy ott áll terpeszben a kapucnis, fekete pulóverében, és az jutott eszembe, hogy kiskorában talán még tanítottam is, ha ide járt a kerületbe.

– Nincs több pénz itthon, tata?

Az volt ráírva arra a kapucnis pulóverére, hogy 1969. A szemébe néztem, és csak annyit válaszoltam: „Ember a Holdon”.

Elmentek, csak a pénzt vitték el. Most aztán járhatok a rendőrségre: a héten már másodsorra megyek. Órákig váratták az embert a folyosón, azokon a kényelmetlen fémpadokon. Huzat van, felesleges az egész céccó, és még sorszámot se adnak.

Korábbi lapszámból szemlélve

Dr. Berghammer Rita pszichológus, pszichoterapeuta főorvos asszony a különböző szemelvényeivel több éven keresztül lelkes segítőtárs volt a Hírlevelek szerkesztésében. A látására is kiható betegsége miatt sajnos már nem tud részt venni az anyaggyűjtésben, ezért egy korábbi – számára nagyon kedves – lapszemléljével kívánunk Neki erőt.

Szent Rita (1381-1447), a lehetetlen ügyek pártfogója

A szentek a legtöbb esetben egyházi személyek, szerzetesek, vallási iratok szerzői szoktak lenni. Kevés az olyan szent, aki a kolostori életen kívül annyi mindent megtapasztalt életében, mint Szent Rita. Tartalmas élete során a női lét szinte minden lehetőségét, helyzetét átélte. Volt szüleinek segítő egyetlen gyermek, feleség, anya, özvegyasszony, gyermekeit gyászoló anya, önálló vállalkozó, szerzetes, betegápoló. Vegyük sorra életének főbb állomásait!

1381-ben született Roccaporenában, egy kis közép-olaszországi faluban (Umbria tartományban) a hegyek között. Az ottani hegyoldal barlangjában élt egy remete, aki megjósolta, hogy ezeket a sziklákat egyszer majd gyöngyfényű hajnal ragyogja be. Rita neve a középkori helyi nyelvjárás szerint gyöngyöt jelent. Szülei, Antonio Lotti és Amata Ferri késői, egyetlen gyermeke volt. Apja a gazdálkodás mellett jegyző is volt és békés, jó természete folytán „a békéltető” volt a beceneve a nép ajkán.

Már csecsemőkorában történt Ritával egy csodás esemény. Szülei egyszer egy fa alatt hagyták, amíg dolgoztak. Egy falubeli, aki sarlóval megvágta a kezét a mezőn, a falu felé sietett bekötöztetni. Ekkor látta, hogy a bölcsőben fekvő kislány testét teljesen ellepte egy rajzó méhcsalád, még a szájába is bemásztak. A férfi igyekezett elhessegetni a méheket, miközben a gyermek nevetve kapkodott a méhek után és nem lett semmi baja. A segíteni akaró férfi keze viszont begyógyult.

Szent Rita szülőháza

A falutól 5 km-re található Cascia városában működött egy Ágoston rendi kolostor, ahonnan az apácák gyakran ellátogattak a falvakba. Rita már kislány korában hajlott a szemlélődő életmódra, egy 120 m magas sziklára gyakran felmászott és ott elmélkedett. Szimpatikusak voltak neki a szerzetesnővérek, többször ellátogatott a casciai kolostorba, segített a betegek ápolásában és a konyhai munkában. Gyökeret vert benne a gondolat, hogy apáca lesz. Szülei azonban nem engedték. Inkább fiatalon férjhez adták egy nagygazda fiához, aki gabonakereskedő volt és aki mellett biztonságban akarták érezni.

Ez a férfi azonban durva, lelketlen és hitetlen volt, Ritát is bántalmazta és belekeveredett a bandák közötti harcokba, amelyek abban a korban gyakoriak voltak és sokszor gyújtogatásba, öldöklésbe torkollottak. Rita engedelmesen tűrte férje durvaságát, szült két kisfiút, és a házasság alatt is ragaszkodott ahhoz, hogy templomba járhasson. Végtelen jóságával, türelmével végül megtérítette és megszelídítette férjét. Az azonban egy este az erdőben bandák közötti leszámolás áldozata lett. Rita özvegyként két kisfia segítségével működtette a malmot. Közben azért imádkozott, hogy fiai nehozz a kor szokása szerint vérbosszút vegyenek apjuk gyilkosain: inkább vegye el őket Isten, mintsem gyilkossággal szennyezzék be kezüket. A férj halála után két évvel a fiúk lázas betegségben néhány nap különbséggel meghaltak.

Molnár C. Pál képe a szentről a budapesti Szent Rita templom oltárán

Rita tovább dolgozott önálló vállalkozóként (Nő létére, a XV. században!), de felerősödött benne a régi vágy: most már családi kötelességei nem lévén, szerzetes akart lenni. A casciai kolostor főnöknője háromszor is elutasította jelentkezését, mondván, hogy már volt feleség, családjában, mit akar itt 36 évesen noviciaként? Végül Rita egy éjszaka csodálatos módon került be a zárt kapun és több méter magas kőkerítésen keresztül a zárda kertjébe: ebben Keresztelő Szent János, Szent Ágoston és a helybeliek körében népszerű Tolentinói Szent Miklós segítette. Így a főnöknő is

megengedte, hogy ott maradjon. Rita eladta a malmot, földi javait szétszította a szegények között, és bevonult a kolostorba. A főnöknő válogatott próbatételeknek vetette alá, amelyeket példásan teljesített. Például egy régen kiszáradt szőlőtövet kellett locsolnia, amely a gondozás hatására kihajtott. Ma is (600 év múlva!) él és gyümölcsöt hoz. Hálóval kellett körülvenni, hogy a turisták ne szakítsák le a fűrtöket.

Rita elől járt az engedelmisségben, imádságban, és a kor szerzetesi szokásai szerinti önkínzó gyakorlatokban is. Egyszer azért imádkozott, hogy valamilyen módon részesülhessen Krisztus szenvedéseiben. Ekkor hirtelen éles fájdalmat érzett a homlokán: arra gondolt, hogy a töviskorona egy tövise fúródott bele. A seb élete végéig megmaradt, ami miatt a többiektől elkülönítve kellett étkeznie.

E freskó előtt imádkozott, amikor megkapta a homloksebet

Csak egyszer múlt el a seb: amikor egy szentté avatásra Rómába küldött egy csoportot a kolostor, a főnöknő őt nevezte ki a küldöttség vezetőjének, ő pedig kiimádkozta, hogy amíg ez a zárándoklat tart, múljék el a seb. Így is lett. Amikor kiértek a városból, Rita a patakba dobta azt a bugyellárist, amelyben a főnöknő pénzt adott az útra, mondván, hogy az emberek jóságából lesz szállásuk és élelmük. Ez is így lett. A hegyeken keresztül gyalog megtett kb. 50 km-es út során mindig volt hol megszállniuk és enni is kaptak.

Rita élete utolsó néhány évét betegen, ágyhoz kötötten töltötte. Amikor már érezte a halál közelségét, megkérte az őt látogató unokatestvérét, hogy hozzon neki egy szál rózsát a régi falubeli kertjéből. Mivel tél volt és nagy hó, azt hitték, hogy már lázálmai vannak, azt sem tudja, milyen évszak van... A kertben azonban egy szál rózsza kibújta a hó alól és virágot hozott, amit a rokona el tudott hozni neki. Ezért ábrázolják Szent Ritát rózsával.

Amikor meghalt, megszólalt Cascia templomának harangja, anélkül, hogy valaki meghúzta volna. Cédrusfából készítettek neki koporsót, amely néhány év múlva elégett, de Rita teste épen maradt. A tüzeset után egy olyan tisztelője faragott neki új koporsót, aki az ő közbenjárására gyógyult ki súlyos betegségéből. Rita testét sem a tűz, sem a halál nem kezdte ki: romolhatatlan teste ma is épen fekszik a róla elnevezett casciai templom egy elkerített részében, üvegkoporsóban.

Rita romolhatatlan teste az üvegkoporsóban Casciában

Már életében szentként tisztelték, részben mert csodás dolgok történtek vele, részben mert imáságaival csodás gyógyulásokat idézett elő. A lehetetlen ügyek pártfogójának nevezik, mert egészen reménytelen helyzetekben is segít, de talán azért is, mert életében is megoldott lehetetlennek tűnő dolgokat (férje megtérítése, önálló vállalkozás nőként abban a korban, a szőlőtő életre hívása). 1627-ben avatták boldoggá és 1900-ban szentté. XIII. Leó pápa „Umbria gyöngyének” nevezte a szentté avatáskor. A Casciai kolostorhoz tartozó jelenlegi templom, ahol teste látható, 1937-47 között épült. Rita mondása, amit feljegyeztek: „Szeretem Jézus szegényeit, Jézusért, mert szívemen hordom Jézus képének pecsétjét.” Betegápoló tevékenysége miatt szokták a betegápolók védőszentjének is nevezni. Halála napján, május 22-én ünnepeljük névnapját.

Források: 1. Fr. Joseph Sicardo: Casciai Szent Rita, a lehetetlenségek szentje. Etalon Kiadó, Budapest, 2007.
2. Jo Lemone: Casciai Szent Rita. Agapé Kiadó, Novi Sad, 1990.
3. Keresztény élet

(Összeállította: Dr. Berghammer Rita)

Gasztro

Mentás uborka krémleves

Nem kell főzni, és körülbelül 5 perc alatt elkészül. Ja, és nagyon finom!

Hozzávalók:

- 1,5 kígyóuborka
- 3 dl natúr joghurt
- 1 szál újhagyma
- 1/2 gerezd fokhagyma
- 1 kis csokor kapor
- olívaolaj, citromlé ízlés szerint
- só, bors ízlés szerint
- friss menta ízlés szerint

Elkészítés:

1. Az uborkákat hámozd meg, a hagymát szeleteld fel.
2. Turmixold össze a zöldségeket a joghurttal és a fokhagymával.
3. Ízlés szerint fűszerezd.
4. Végül adj hozzá pár csepp olívaolajat és citromlevet. Ha túl sűrű, hígítsd kevés vízzel.

<https://igyteljeszelet.hu/receptek/mentas-uborka-kremleves>

Gyümölcsös pulykás saláta

A pulykahús kitűnő alapanyag. Finom, zsírszegény, ráadásul változatos formában könnyen és gyorsan elkészíthető. Gyümölcsökkel megbolondítva remek diétás nyári vacsorát üthetünk össze, amit aztán a kertben vagy a teraszon tálalhatunk.

Hozzávalók:

- 1 fej saláta, olívaolaj,
- 1 ek. málnaecet,
- 1 doboz málna,
- 4 őszibarack,
- 4 szelet pulykamellfilé

Az öntethez:

- 2 ek. majonéz,
- 1 ek. narancslé, só, bors
- A díszítéshez reszelt vagy morzsolt kemény sajt.

Elkészítés:

1. A húst apró falatokra vágjuk, megsózzuk, megborsozzuk, aztán serpenyőben kevés olajon mindkét oldalát megsütjük. Félretesszük.
2. A salátát és a gyümölcsöket megmossuk, az őszibarackot feldaraboljuk. A salátaleveleket összeforgatjuk 2 ek. olívaolaj és 1 ek. málnaecet keverékével.
3. A salátaleveleket tálra rendezzük a gyümölcsökkel és a hússal. A majonézt kikeverjük a narancslével, megsózzuk, megborsozzuk, a salátára csorgatjuk.
4. Végül a kemény sajtot, lehet akár parmezán is, ráreszeljük vagy morzsoljuk a saláta tetejére.

<https://www.hegylakomagazin.hu/gasztronomia/1099-gyorsan-finomat-%E2%80%93-konnyu-nyari-fogasok>

Joghurtos tézstasaláta

Könnyű elkészíteni, laktatóbb, mint **egy zöldségekből készült saláta**, és még finom is a joghurtos tézstasaláta. Kezdetnek főzz ki fél kilónyi fuzzi tészta sós vízben. Amíg fő, egy gerezd zúzott fokhagymát keverj bele egy pohárnyi natúr joghurtba, és kockázz fel egy kaliforniai paprikát. Ez az étel akkor jó, ha minél több zöldséget teszel bele, így, ha szereted, használhatsz főtt kukoricaszemeket, sárgarépát, vagy bármilyen más zöldséget is hozzá. Ha kifőtt a tészta, öntsd le a joghurttal, keverd össze a zöldségekkel, apríts rá egy csokor friss petrezselymet, sózd-borsozd, a végén pedig jöhet rá egy kis szerecsendió és pirított bacon.

<https://www.life.hu/eletmod/20140725-konnyu-etelek-a-forro-nyarban-joghurtos-salata-rakott-zoldseg.html>

Rakott zöldségek sajttal

A mediterrán országokban igazán tudják, mit kell enni a folyamatos hőségben. Ez a rakottas a finom zöldségek mellett szépen össze is sül sajttal és tejjel, így az egész család kedvence lesz. Kezdetnek két padlizsánt, két fej hagymát és két cukkinit hámozz meg, és szeletelj fel. Egy tűzálló tál aljába önts egy kis olívaolajat, majd jöhet alulra a padlizsán, kicsit megsóva, rá a cukkini, a hagyma, majd jó sok paradicsomszelet. Közben ízesítheted őket sóval, borssal, bazsalikommal és oregánóval is. A rétegezést paradicsomokkal fejezd be, majd ezekre jöhet az öntet. Hús dekányi sajtot reszelj le, keverd össze egy pohár tejjel és két egész tojással. Öntsd rá a zöldségekre és a rakottas mehet is a sütőbe. Ezt az ételt vegetáriánusok is nyugodtan ehetik, de ha a család férfitagjai hiányolnák belőle a húst, akkor pirított darált húst is használhatsz plusz egy rétegnek.

<https://www.life.hu/eletmod/20140725-konnyu-etelek-a-forro-nyarban-joghurtos-salata-rakott-zoldseg.html>

Hűsítő citromtorta

A forróságban nincs jobb egy hűsítő, savanykás édességnél. Ez a citromtorta egy pikáns ízű, lágy állagú, krémes desszert, amivel akár a vendégeinket is megörvendeztethetjük.

Hozzávalók:

A tortához:

- 15 dkg kekszmorzsa,
- 10 dkg margarin vagy vaj,
- 1 citromból nyert reszelt citromhéj

A krémhez:

- 25 dkg mascarpone,
- 175 g natúr joghurt,
- 1 ek. cukor,
- 2 citromból nyert citromlé,
- 1 citromból nyert reszelt citromhéj,
- 2,5 dl habtejszín,
- 1 csomag zselatonfix,
- 1/2 citrom,
- citromfű vagy menta ízlés szerint

Elkészítés:

1. Először a torta alját készítjük el. Ehhez a kekszet és a vajat vagy a margarint összegyűrjük, majd belereszeljük egy citrom reszelt héját. Ezt egy kapcsos tortaformába tesszük, a kezünkkel belenyomkodjuk. Amíg a krém elkészül, a hűtőben állni hagyjuk.

2. A mascarponét, illetve a joghurtot reszelt citromhéjjal és ízlés szerinti cukorral alaposan kikeverjük, majd beletesszük a két citrom levét.
3. A habtejszínt habosra verjük, a zselatinfixet pedig a leírás alapján hozzáadjuk.
4. A mascarponés és a tejszínes keveréket összekeverjük, az egészet a tortaalapra kenjük, és a hűtőben pár óráig állni hagyjuk.
5. Citromkarikákkal és citromfűvel és/vagy mentával díszítjük.

<https://www.hegylakomagazin.hu/gasztronomia/1099-gyorsan--finomat-%E2%80%93-konnyu-nyari-fogasok>

Humor

„Nyaralás előtti EU-kártya igénylés otthon...

... avagy egy képzeletbeli személy igyekszik rávenni az ugyancsak képzeletbeli feleségét, hogy a nyaralásra készülve – ahogy a német mondja: für alle fälle – európai egészségbiztosítási kártyát igényeljenek.

Az igénylés folyamata szűk családi körben, Fábry szavaival élve, erős izgalmi állapotban zajlik:

- Te mindig mindent túlbonyolítasz!
- Minek az nekem?
- Egy nem elég?
- És ez Neked most jutott eszedbe?
- Ezzel a lappal?
- Milyen ügyfélkapu?
- És nekem van olyanom?
- Muszáj most? Holnap nem lehet?
- Nem jobb volna bemenni?
- Hogy kell belépni?
- Hova kell belépni?
- Miért kell belépni?
- Ezt egyszerűbben nem lehetett volna? Persze a sok nagyokos, akik ezt odafent kitalálták az íróasztal mögött, biztos tudják...
- Mi a jelszó?
- Milyen felhasználónév?
- ... (Itt pityergés és a zsebedőbe fűjt, válogatott trágárságok következnek.)
- Miért kell ezt a sok hülyeséget megadni?
- Fejezzük be. Nekem inkább nem kell. Nem megyek sehova.
- Nemá, kész? Ennyi volt a hókuszpókusz?
- Ezért csináltál ekkora felhajtást?
- Te mindig mindent túlbonyolítasz!"

Aki ezt „elképzelte”: Szövérfy Dénes

Sándor György humoralista aranyköpéseiből (idén tölti 85-ik életévét):

- Becsaptam egy ajtót. Azt mondtam neki, hogy nyitva van.
- Ma reggel arra ébredtem, hogy már nem alszom.
- Neked, mint kívülről állónak mi a véleményed az intelligenciáról?
- Az embernek három korszaka van: ifjúság, felnőttkor és a "remekül nézel ki".
- Hatalmas kagylógyűjteményem van, amit csak úgy elszórva tartok a világ tengerpartjain. Talán már láttad.
- A kenderkötéssel való akasztás függőséget okoz.
- A cukrász a selejtet habbal takarja be, a kőműves habarccsal, az orvos meg földdel.

- Isten jól sikerült alkotása vagyok, elvégre rögtön bőrkötésben adott ki...
- Magyarországon azért ilyen lassú a vasúti közlekedés, mert meg kell őriznünk a nagy ország látszatát!
- Ha három madár lennék, látnám magam felülről, amint magam után repülök.
- A második házasság az optimizmus győzelme a tapasztalat felett!
- A kisbaba olyan, mint a Nescafé. Könnyű megcsinálni és egész éjjel ébren tart!
- Stressz az, amikor üvöltve ébredsz fel, aztán rájössz, hogy nem is aludtál.
- A gazdaság a szakadék szélén áll, de jövőre egy nagy lépést teszünk előre.
- Fiatalok! Tiétek a jövő! Régebben úgy volt, hogy a miénk lesz.
- Az öregségnek két fő tünete van: az egyik a memóriazavar, a másikat elfelejtettem.
- Az élet olyan tragikus, az egyik nap még itt van az ember, a másik nap meg szintén.

Gyűjtötte: Szövérfy Dénes

Minden munkatársunknak kellemes nyaralást és jó pihenést kívánunk!

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:

Dr. Kumin Marianna – felelős szerkesztő
 Németh Anna
 Dr. Berghammer Rita
 Dr. Ujfaludi Adrienn
 Dr. Zalaföldi Kornélia
 Szövérfy Dénes

Célunk,
 hogy a HÍRLEVÉL mindannyiunk
 számára tartalmas, hasznos, érdekes és
 változatos olvasnivaló legyen,
 ennek érdekében kérjük a kollégák
 segítségét a lap szerkesztésében.
 Akinek van olyan témája, kérdése,
 információja, amit szeretne megosztani,
 legyen szíves jelezze
 a titkarsag@euint.kispest.hu e-mail
 címen.